

## Millî Mücadele 19 Mayıs'ta mı Başladı?

Geçtiğimiz pazar günü bir 19 Mayıs'ı daha geride bıraktık.

19 Mayıs 1919, hem resmî hem gayriresmî düzeyde Millî Mücadele'nin ve Kurtuluş Savaşı'nın başlangıç tarihi olarak kabul ediliyor.

Bu kabul ediş, temel olarak Atatürk'ün Nutuk'a 19 Mayıs'ta Samsun'a ayak basışıyla başlamış olmasına dayanmakta. Bu sebeple, Atatürk merkezli "Kemalist" tarih yazımı bu tarihi Kurtuluş Savaşı'nın da miladı kabul etmiştir.

Nitekim 1935 yılında dönemin tek parti yönetimi yeni millî bayramları belirlerken 19 Mayıs'ı da dört millî bayramdan birisi olarak kabul etmiştir.

Ancak 19 Mayıs'ı Millî Mücadele'nin miladı kabul etmek tarihsel açıdan bazı sorunlu yanlar barındırmaktadır.

Öncelikle, Millî Mücadele aslında Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a ayak basmasından aylar önce zaten başlamıştı.

30 Ekim 1918 tarihli Mondros Ateşkes Antlaşması'nın daha mürekkebi kurumadan Kasım 1918'de İttihatçılar hem Anadolu ve Rumeli'de müdafaa-yı hukuk cemiyetlerini oluşturmaya başlamış hem de İstanbul'da yeni bir yeraltı örgütü olan Karakol Cemiyeti'ni kurmuştur.

Aynı şekilde, Harbiye Nezaretindeki milliyetçi paşa ve subaylar da ordunun terhisini engellemeye ve silah ve teçhizatın düşman güçlerinin eline geçmesine mâni olmaya çalışmaktadır.

Bu doğrultuda, Yunan ordusunun İzmir ve çevresini işgaline direnmeyi amaçlayan Kuvâ-yı Milliye'yi bölgedeki Osmanlı ordu komutanlarının da yardımıyla Ege bölgesindeki müdafaa-yı hukuk cemiyetleri kurmuştur. Gene işgale karşı düzenlenen Sultanahmet mitinglerinde Karakol Cemiyeti'nin rolü büyüktür. Mustafa Kemal Paşa da o dönemde direniş yanlısı olmakla ve bu doğrultuda bir arayış içinde bulunmakla beraber, Samsun'a ayak basmasıyla aynı aya denk gelen bu girişimlerin hiçbirisinde kendisinin doğrudan bir dahli yoktur. Ancak şurası da gerçektir ki kendisi de (o dönemde artık eski) bir İttihatçı olan Mustafa Kemal Paşa, Anadolu'ya geçip Eylül 1919'daki Sivas Kongresi'nde Anadolu ve Rumeli'deki tüm müdafaa-yı hukuk cemiyetlerini tek çatı altında birleştirmeden önce Millî Mücadele dağınık ve lidersiz ilerlemekteydi.

Dolayısıyla Millî Mücadele Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a ayak basışıyla başlamadı ancak bu sayede belli bir liderlik çatısı altında organize bir güç haline gelebildi.

Bununla beraber, Sivas Kongresi'yle Mustafa Kemal Paşa Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti'ni kurup başına geçtikten sonra bile halen tüm bir Millî Mücadele'nin lideri olarak görülmemiştir.

Çünkü o esnada İstanbul halen imparatorluğun başkentidir ve bir mücadele verilecekse bunun merkezinin öncelikle İstanbul olması gerektiği düşüncesi güçlüdür.

Nitekim dikkat edilirse Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti'nin baskısıyla Ocak 1920'de açılmak zorunda kalınan ve çoğu Millî Mücadele yanlılarından oluşan Meclis-i Mebusan da İstanbul'da toplanmıştır. Ancak ne zaman ki Mart 1920'de İstanbul İtilaf devletlerince tamamen işgal edilmiştir, o zaman İstanbul'dan bir mücadele yürütmenin artık imkânsız olduğu anlaşılmış ve direniş hareketinin merkezi tamamen Anadolu'ya kaymak zorunda kalmıştır.

Mustafa Kemal Paşa'nın tüm bir Millî Mücadele'nin lideri konumuna gelmesi de bu şekilde olmuştur. 23 Nisan 1920'de açılan, direniş hareketinin ana kurumu olan Büyük Millet Meclisi, 24 Nisan 1920'de Mustafa Kemal Paşa'yı meclis başkanı seçmiştir.

Özetlersek, Kurtuluş Savaşı'nda süreç, Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a ayak basıp bir mücadele başlatması şeklinde gerçekleşmemiştir. Mustafa Kemal Paşa, zaten başlamış ama dağınık ilerleyen bir sürecin önce Anadolu ayağının başına geçmiş, sonrasında ise tüm direniş hareketinin lideri olmuştur.

Bu noktada, Atatürk'ün Nutuk'ta meseleyi birincisi gibi anlattığını göz önüne alırsak kendisinin tarihi bir miktar tahrif ettiğini söylemek de yanlış olmaz.

Sonuç olarak, 19 Mayıs, elbette ki sembolik bir tarih olarak önemlidir ancak tarihsel olarak Millî Mücadele için bir milat değildir.

**Emrah Gülsunar, "Millî Mücadele 19 Mayıs'ta mı Başladı?"**

<https://www.fikirtepedi.com/tarih/milli-mucadele-19-mayista-mi-basladi/>

**(Yayın Tarihi: 23 Mayıs 2024).**